

Kars Öyküleri: Ahu Öztürk, Emre Akay, Ülkü Oktay, Zehra Derya Koç

Ankara Sinema Derneği'nin 2007 yılında düzenlediği Kars Öyküleri Senaryo Yarışması'nda Zeki Demirkubuz, Ümit Ünal ve Önder Çakar'dan oluşan seçiciler kurulu beş senaryo seçmiş, bu senaryolar Özcan Alper, Zehra Derya Koç, Ülkü Oktay, Ahu Öztürk ve Emre Akay tarafından Kars Öyküleri adıyla sinemaya uyarlanmıştı. Dünya prömiyeri Rotterdam Film Festivali'nde yapılan film Türkiye'de ilk kez 29. İstanbul Film Festivali'nde gösterildi. 8 Temmuz 2010 tarihinde filmin gösteriminin ardından Nil Perçinler moderatörlüğünde yönetmenler Zehra Derya Koç, Ülkü Oktay, Ahu Öztürk ve Emre Akay, kendi Kars öykülerini bu kez Merkez'de anlattılar.

Filmin başlangıç aşamasından bahsedelim istiyorum. Ankara Sinema Derneği, Gezici Festival kapsamında bir senaryo yarışması düzenlendi. Buraya katılan seksen beş öykü arasından beş öykü seçildi. Bunlar sizin öykülerinizdi. Ön jüride Zeki Demirkubuz, Önder Çakar ve Ümit Ünal vardı. Sonradan Kars'ta Gezici Festival sırasında bir atölye çalışması oldu. Zeki Demirkubuz ve Cem Yılmaz'ın katılımıyla projeleriniz geliştirildi. Bu kısımdan başlayarak neler olduğunu, neler yaşadığınızı aktarabilir misiniz?

Emre Akay: Biz beş kişi oradaydık. Cem Yılmaz da oradaydı.

Ülkü Oktay: Özcan Alper yine yoktu, *Sonbahar*'ı (2008) çekiyordu.

Emre Akay: Orada beş günlük bir atölye yaptık. Sadece senaryoları görüştük.

Öyküleriniz nasıl ortaya çıktı? Yönetmelikteki tek şart öykülerin Kars'a ait olmasıydı değil mi?

Ülkü Oktay: Evet, bir de beşi bir araya geldiğinde bir uzun metraj kadar olması gerekiyordu. Bunun için filmlerin on beş, yirmi dakikalık olması lazımdı.

Öyküleriniz Kars'a ait öyküler miydi yoksa önceden planladığınız öyküleri sonradan Kars'a mı uyarladınız?

Emre Akay: Aslında benimki Adana'da geçiyordu. Romandan uyarlama olduğundan Adana'da geçmeye müsaitti. Onu Kars yaptım.

Ülkü Oktay: Benimkinin çıkışı yoksulluktu. Ankara'nın, İstanbul'un uzağında olmakla ilgiliydi. Bu yüzden Kars'ta olabildi. Benimkinin adı *Zilo*'ydu.

Ahu Öztürk: Benimki Kars'a özel yazdığım bir şeydi. Köyde geçecekti. Ama parasızdım, hiç param olmadığından filmi çekemiyordum. Dernek yarışmayı açtığında "Herhalde benim için açtı." dedim. O kadar denk düştü. Sonra gönderdim ve seçildi.

Derya Koç: Benimki aslında İstanbul'da geçiyordu. Hatta burada Aşıyan'da sahneler vardı. Her şeyi tasarlamıştım. Ama ben de kendi imkânlarımla çekemiyordum. Kars'a uyarlamayı bile yapmadım. O şekilde Kars'ta çekildi.

Öyküleri Kars'ta parça parça mı çektiniz? Film uzun metrajla dönüştürüldü ama beş ayrı kısa filmde oluşuyordu. Birbirinizin projesine bir şekilde katkı sağladınız mı yoksa hepiniz kendi filminizi çekip sonlandırdınız mı? Ne kadar kolektif bir çalışma oldu?

Ahu Öztürk: Herhalde kolektif olmadı.

Derya Koç: Yani filmlerin çekim zamanları ayrıydı ve hepimiz aynı anda Kars'ta değildik.

Kendi deneyimlerinizden bahseder misiniz? Filmlerin genelinde profesyonel oyuncular da var. Hepsi profesyonel miydi? Yoksa Kars'taki yerel halktan da katılım oldu mu? Bir de herkes kendi filminin adını hatırlatabilir mi?

Ahu Öztürk: Zehra'nın *Kül*, Benimki *Açık Yara*, Ülkü'nün *Zilo* ve Emre'nin *Küçük Bir Hakikat*'tı.

Ülkü Oktay: Filmi 35 mm'ye çekiyorduk. Açıkçası Zeki Demirkubuz bana hep "Git o çocuğu Kars'tan bul." dedi. Ama ben, ilk kısa filmim olacağı için buna cesaret edemedim. 35 mm'ye 100 dakikalık film çektik ve 20 dakikalık film çıktı. Nihayetinde 35 mm hata kabul edecek bir format değil. O yüzden ben herkes profesyonel olsun istedim.

Türkiye'de sinema yapmak için bütçe bulmak zor. Kısa film bu anlamda daha da zor görünüyor. Bu projenin en iyi taraf-

larından biri de size teknik açıdan profesyonel bir ekip sağlamaları ve prodüksiyona kadar her şeye dâhil olmalarıydı. Bunun size faydası oldu mu? Aranızda kısa ve uzun metrajlı filmleri olanlarınız var. Önce kısa filmlerden başlayarak bütçe ve sponsor kısımlarını değerlendirebilir misiniz?

Derya Koç: Bence yapımcı olması maddi imkânlar açısından çok iyi oldu. Buna ek olarak belediye de sponsor oldu. Gerekenleri hemen sağlıyorlardı. Ama ben geçen hafta bir kısa film daha çektim. Ve orada yapımcıyla çalışmaktansa kendi imkânlarıyla çekmenin çok daha iyi olduğunu gördüm. Çünkü yapımcı kimi zaman fazla müdahale edebiliyor ya da istemediğin şekilde zamanlama yapıyor. Onun çalışma tarzıyla sizinki tutmayabiliyor. Bence kısa filmde çok profesyonel yapımcıya gerek yok. Açıkçası iş uzun da olsa ben bir yapımcıyla çalışmayı tercih etmiyorum.

Ahu Öztürk: Ben daha önce başka projelerde prodüksiyon da yaptım. Daha önce yönetmenliğini yaptığım bir film de oldu. Hem yönetmeniydim, hem prodüksiyonunu yapıyordum. Sette sadece paraya odaklanıyorsun, “Para yetiyecek mi? Şu geldi mi acaba?” diye düşünüyorsun. Burada hiç öyle bir şey olmadı. Çekeceğin plana odaklanıyorsun sadece. Oyuncunla birebir muhatapsın. “Kamyon gelmiş, ışık gelmiş” gibi sorunlarla uğraşmıyorsun. Yapımcı bu anlamda beni çok rahatlattı, özgür bıraktı. Derya’nın dediği şeyler de yer yer oldu. Ama o kadar etkili, o kadar otoriter değildi.

Emre Akay: Benim için biraz aile filmi gibiydi. Özkan’ı (Yılmaz) önceden tanıyordum. Bir de bizim farklı mekânlarda ve dönemlerde çok fazla sahnemiz vardı. Zamanımız kısıtlı olduğundan çok hızlı çalışmamız gerekiyordu. O yüzden birinin yapım kısımla ilgileniyor olması benim de işimi kolaylaştırdı.

Ülkü Oktay: Açıkçası ben müteşekkirim. Çünkü ben yaklaşık bir sene sonra yine aynı koşullarda, Van’da bir film daha çektim. Yapımcılığını kendim yaptım. Dünyanın en zor, en travmatik zamanlarıydı. Bir daha da yapımcısız şuradan şuraya adım atmam.

Emre Akay: Doğru yapımcı çok önemli, ama onun da çok iyi olması lazım. Çünkü ben başka bir filmde korkunç bir yapımcıyla çalıştım. Kötü bir yapımcı çok iyi bir film fikrini mahvedebiliyor. O yüzden “Yapımcı olsun da ne olursa olsun” diye de düşünmüyorum.

Bu projedeki teknik ekip Çiçek Kahraman, Özgür Eken, Natali Yeres gibi profesyonel insanlardan oluşuyordu. Onlar bundan sonraki projelerinize dâhil olabiliyorlar mı? Çünkü belli

bir yerde film yapmaya başladıktan sonra, zaman içerisinde ekip de oluşuyor. Kafanızda böyle ekipler oluştu mu? Gelecek projelerinizden de bahsederek açıklayabilir misiniz?

Emra Akay: Ben ondan hemen sonra Çiçek'le bir daha çalıştım. Özgür Eken'le de çalışmayı planlıyorum.

Ülkü Oktay: Bunlar biraz bütçe ve projeye ilgili durumlar. Yani her biriyle tekrar bir şeyler çıkabilir de çıkmayabilir de. Ama ben o projede doğru insanlarla çalışmış olduğumuza inanıyorum.

Yarışma 2007 yılında oldu. Filmler ne zaman tamamlandı? Ne kadar sürdü? Bir yıla mı iki yıla mı yayıldı filmler?

Ahu Öztürk: Film çekilirken ben beş buçuk aylık hamileydim ve çocuğum şu an iki yaşını geçti. Yani o kadar uzun sürdü.

Emre Akay: Bir de belediye ve parti değişince filmler durdu.

Ülkü Oktay: Bir sene rafta bekledi. Sonra Kültür Bakanlığı'ndan bir post prodüksiyon desteği geldi ve filmler de bu şekilde tamamlandı. Yoksa yapılamıyordu.

Peki oyuncu yönetimi nasıldı? Çünkü profesyonel oyuncuların, çocuk oyuncuların yanı sıra Kars'taki halktan da oynayanlar vardı. Bu süreçte sizin oyuncularla ilişkileriniz nasıldı?

Emre Akay: Benim filmimde hem amatör hem profesyonel oyuncular vardı. Kars'taki sahnelerde profesyonel oyuncularla çalıştık. İstanbul'daki sahnelerde amatör oyuncular da vardı. Hızlı çalıştığımız için drama gerektiren bir oyunculuk değildi. Biraz karikatür oyunculuydu. O yüzden çok oyunculuk odaklı bir film değildi.

Ülkü Oktay: Benim filmimde ana karakter çocuktü. Ben oyuncu koçu kullandım. Ona bütün derdimi anlattım, beni anlayabilen bir insandı ve oyuncularla sürekli çalışıyorlardı. Böylece bütün sahnelere çalışılmış biçimde girdik. Bu arada herbirine dört gün ayrılmış beş kısa filmde söz ediyoruz. Bütün çekimler toplam yirmi gün sürmüştü, ama film üç senede bitti. Mesela benim filmimde hem gündüz hem gece sahneleri vardı ve çocuğun olmadığı hiçbir sahne yoktu. O yüzden bir yerden sonra tekrar alamıyorsun, "Belli ki çocuğun uykusu var, çekip gidelim." diyorsun.

Ahu Öztürk: Benim filmimde Nihal Menzil, Necmettin Çobanoğlu, bir de Ozan Bilen vardı. Bunlar zaten profesyonel oyuncular.

Beni zorlayan, gammazcı teyze rolündeki kadın oldu. Her seferinde ısrarla kameraya baktı. Anlaşabilecek bir dil bulamadık, çok uzadı. O kısım zordu. Onun dışında profesyonel oyuncularla çalışmak iyiydi. Çocuk da fena değildi. Zekiymi ve denilenleri yapıyordu. Ama istediğim performansı alıp alamadığımdan emin değilim. Daha iyi bir yönetim sağlayabilirdim. Şimdi baktığımda oyuncu yönetimi konusunda çok da iyi olmadığını görüyorum.

Derya Koç: Benim filmim çocuk oyuncunun ilk deneyimiymi. Günlük hayatında da zaten tutuk bir tipti. Kamera karşısında olmak zor şeydir. Hep "Prova!" dedik ama asıl çekimleri yaptık. Çünkü prova dediğimizde daha rahat davranıyordu. Replik olmaması da iyiydi. Kızın fazla cümlesi yoktu, olsaydı çok zorlanacaktık. Onun dışındaki oyuncular profesyoneldi. Bu yüzden oyuncu yönetiminde çok zorlanmadım.

Filmlerin Rotterdam Film Festivali'ndeki ilk gösterimlerine katıldınız mı? Zannediyorum yapımcının başvurusuyla geçen bir süreç olduğundan oraya dâhil değildiniz. Sonra da İstanbul Film Festivali'nde, yani Türkiye'de de gösterildi. Bu süreçlere katılabildiniz mi? Nasıl geçti?

Emre Akay: Bana göre Rotterdam çok güzel değildi. İnsan ismi olan büyük bir festival bekliyor ama İstanbul Film Festivali'nden daha büyük bir festival değildi bence. Hava çok soğuktu. İnsanlar ve yemekler çok tuhaftı. Yani öyle inanılmaz bir deneyim değildi.

İzleyici: On beş yaşına kadar Kars'ta büyümüş bir insan olarak şunu söylemek istiyorum ki, ben buraya Kars öyküsü izlemeye geldim ama hiç Kars öyküsü göremedim. Profesyonel oyuncu kullanmışsınız, şive olarak onun bir etkisi olabilir belki, ama hence mekân olarak Kars'ı kullanmanın dışında Kars'a dair hiçbir şey yoktu. Kars'la ilgisi olmayan bir filmi Kars'ta çekmek ne kadar içinize sindi?

Emra Akay: Benim için hiçbir sorun yok. Şive konusuna gelince; benim filmim 1940'larda İstanbul hayatına özenen bir ailenin hikâyesiydi. O yüzden İstanbullulara özindiklerini düşünerek Kars şivesinden uzak bir şive kullandım. Aslında orada gördüğünüz hikâye gerçek bir hikâye değil. Çocuğun kırk yıl sonra hatırladığı kadarıyla, ne kadar doğru ne kadar gerçek olduğu bilinmeyen bir hikâyeydi, bir karikatürdü. O yüzden de şive peşinde koşmak klişe gibi geldi bana. Bir de bana çok da önemli değilmiş gibi geliyor böyle şeyler.

İzleyici: Sizce bir Kars öyküsünde mekân dışında ne olabilir?

Derya Koç: Konya öyküsü, İzmir öyküsü diye bir şey yok ki

zaten. Hem mekân önemsiz bir şey mi? Bir hikâyen vardır, her anlattığın yere göre başka bir anlamı olur. Kars'ta Kars öyküsü anlatamadık diye Kars'a haksızlık etmedik. Mekân bir filmin oluşumunda çok önemlidir. Atmosferi tamamen mekân belirler. Sen orada ne anlatırsan anlat, orası yine Kars. Şive yapmak, gerçekçi olmak önemli değil. Önemli olan inandırıcılıktır. Hikâyeye inandınız mı o zaman bu bir sinema filmidir.

İzleyici: Derya Hanım, filminizde Nazlı karakterinin teyzeyle birlikte yatak odasına giriş sahnesi vardı. Karakter orada, yatakta bir şey görüyordu. Gördüğü annesinin cenazesi miydi?

Derya Koç: Orada neye baktığı çok sonra anlaşılıyor. Bir kurban fotoğrafı görüyor ve ona bakıyor. Orada çok dik bir şeye bakıyor gibi duruyor. Sonra uyandığı sahnede resim görünüyor arkada. Filmin sonuna doğru görüldüğü için orada bağlantı kurmak biraz zor oluyor.

Bundan sonraki projeleriniz nelerdir? Sizler için kısa film uzun metrajlıya geçiş için bir basamak mıydı?

Emre Akay: Pek plan yapamıyoruz, en azından ben yapamıyorum. Bir sürü proje arasından hangisi uzun hangisi kısa belli olmuyor. Uzun da var kısa da.

Ülkü Oktay: Bu benim ilk filmimdi. Post prodüksiyon için para lazım. Sonrası için uzun metrajlı projelerimiz var. Hangisini nasıl çekeceğimizi bütçe belirliyor.

Ahu Öztürk: Benim de uzun metrajlı bir senaryom var. Fonlara başvurdum. Henüz hazırlık aşamasındayız.

Derya Koç: Kısadan uzuna geçmek diye bir şeyden konuşulur. Bu bir aşama olarak görülür. Öyle bir şey yok sanırım. Mesele ben uzun yazmaya çalıştım. Tam sonunu toparlayamadım, bıraktım bir kenara. Sonra aklıma başka bir fikir geldi. Kısa yazdım, onu çektim. Bu yüzden kısadan uzuna geçiş gibi görmüyorum ben. Uzun çekersin, tekrar kısa bir hikâyen olur, onu çekersin. Kısa film daha basit ve daha amatör bir iş değil. Hikâyen hangi formata uyuyorsa onu çekersin.

Bazıları kısa filmi uzun metrajlı filme geçişte bir aşama, bir deneme olarak görüyorlar....

Emre Akay: Öyküyle roman arasındaki farka benziyor. Öykü yazıyorsunuz diye roman yazamayabilirsiniz ya da tam tersi.

Kısa film çekmek isteyen arkadaşlara önerileriniz ya da kendi tecrübelerinize dair eklemek istedikleriniz var mı?

Derya Koç: Ben yapımcı konusunda bir şeyler söylemiştim. Yapımcısız çalışmak rahat derken de geçen hafta çektiğim kısa filmi kastediyordum. Orada kısa film olduğu için insanlar gönüllü çalıştı. Arkadaşlarımın yardımıyla, yapımcısız çektim. Öyle bir rahatlığım oldu. Kısa filme dair ne söylenir bilmiyorum. Uzun sanki sadece süresinin uzaması gibi. Uzun çektiğimde de bu amatörlükte olmak istiyorum.

Emre Akay: Kısa olsun. Kısa ve hızlı olsun. Ben mesela daha da kısaltmak isterdim.

Derya Koç: Benim kısa çekmek isteyen arkadaşlara tavsiyem şudur; kısa olduğu için sürprizli hikâye yapmaya çalışmasınlar.

Emre Akay kimdir?

1978'de İstanbul'da doğdu. Paris'te hukuk ve iktisat eğitimi aldı. İlk uzun metrajlı filmi *Bir Tuğra Kaftancıoğlu Film'i*ni Hasan Yazıcı ile beraber çekti.

Filmleri

Proxémique (kısa), 2001

La Rupture (kısa), 2001

Penetration (kısa) 2003

G.R.O.S. - Pole to Pole (müzik videosu), 2008

Daima İleri (belgesel), 2006

Small Documentaries with Musical Accompaniment (kısa), 2006

Bir Tuğra Kaftancıoğlu Film'i (uzun), 2008

Küçük Bir Hakikat (Kars Öyküleri), 2009

Zehra Derya Koç kimdir?

1977'de Mersin'de doğdu. Boğaziçi Üniversitesi Tarih Bölümü'nden mezun olduktan sonra, eğitimine Galatasaray Üniversitesi Medya ve İletişim Çalışmaları bölümünde devam etti. Sinema ve fotoğraf alanındaki çalışmaları sürmektedir.

Filmleri

Kül (Kars Öyküleri), 2009

Ülkü Oktay kimdir?

1980'de Ankara'da doğdu. ODTÜ'de mimarlık eğitimi aldı. Kısa film ve senaryo çalışmalarının yanı sıra, çeşitli müzik gruplarına klipler çekti. Bacaksızlar adlı senaryosu Zagreb'de Nisi Masa tarafından gerçekleştirilen Uluslararası senaryo yarışmasında 'En İyi Senaryo' seçildi.

Filmleri

Kapasite (kısa), 2006

Sensiz Olmam /Badem (müzik videosu), 2006

Yarın Olmaz / Deli (müzik videosu), 2007

Zemin Çalışmaları (belgesel), 2007

Zilo (Kars Öyküleri), 2009

Ahu Öztürk kimdir?

1976'da İstanbul'da doğdu. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Felsefe bölümünden mezun oldu. 2002'de Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Sinema-TV bölümünde yüksek lisans eğitimini tamamladı. 2000 yılından bu yana çeşitli sinema projelerinde çalışmaktadır.

Filmleri

Sandık (belgesel), 2004

Açık Yara (Kars Öyküleri), 2009